

Rapport om ansvarsfulla investeringar 2011

KORTA FAKTA

Svenska kyrkan är Sveriges största trossamfund och landets största medlemsorganisation. I slutet av 2011 hade vi 6,5 miljoner medlemmar, vilket motsvarar 69 procent av befolkningen. Organisationen består av en nationell nivå (kyrkomöte, kyrkostyrelse och ett kansli i Uppsala) samt självständiga regionala och lokala enheter (stiften och församlingarna).

På olika nivåer inom organisationen pågår ett engagerat arbete för att bidra till en mer hållbar utveckling i världen. Den nationella nivåns kapitalförvaltning bidrar till och kompletterar detta arbete. Kapitalet, för närvarande 4,5 miljarder kronor, ska förvaltas i enlighet med Svenska kyrkans grundläggande värderingar. Vi är aktiva ägare som genom dialog med företag och samverkan med andra investerare verkar för respekt för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och god bolagsstyrning.

OM RAPPORTEN

Svenska kyrkan har under en längre tid arbetat med ansvarsfulla investeringar. På 1980-talet togs de första stegen, då organisationen bland annat engagerade sig i apartheidfrågan. Arbetet har successivt utvecklats sedan dess och i denna rapport berättar vi om hur Svenska kyrkans nationella nivå arbetar med ansvarsfulla investeringar i dag. Syftet är att beskriva vår utgångspunkt och vårt arbetssätt samt vad vi åstadkom under 2011.

Denna rapport behandlar endast kapitalförvaltningen inom den nationella nivån av Svenska kyrkan. Under 2011 anslöt sig nästan samtliga stift till den finanspolicy som lägger grunden för den nationella nivåns förvaltning. Även Kyrkans pensionskassa har börjat arbeta enligt finanspolicyn. Tillsammans representerar vi ett finansiellt kapital på cirka 17 miljarder kronor.

Rapporten riktar sig främst till församlingar, stift och investerare som vi samarbetar med men även till en bredare allmänhet.

INNEHÅLL

VÅGA TA STÄLLNING, VÅGA AGERA	5
FINANSCHEFEN HAR ORDET	7
VÅR UTGÅNGSPUNKT	9
EN LÅNGSIKTIG FÖRVALTNING	9
EN PROGRESSIV FINANSPOLICY	9
KLIMATSMARTA INVESTERINGSBESLUT	11
VÅRT ARBETSSÄTT	15
SAMVERKAN MED VÅRA FÖRVALTARE	15
SCREENING OCH EXKLUDERINGAR	16
BOLAGSDIALOGER	17
SAMARBETEN MED ANDRA INVESTERARE	18
ÅRET SOM GÅTT	21
FINANSIELLT RESULTAT	22
BOLAGSDIALOGER UNDER ÅRET	25
TEMAN VI ARBETAT MED UNDER 2011	26
PLANER FÖR 2012	29
KAPITALFÖRVALTNINGSRÅDET	30

Vad är ansvarsfulla investeringar?

Olika aktörer har olika utgångspunkter och målsättningar för sitt arbete med ansvarsfulla investeringar. När vi talar om det menar vi:

- Investeringsbeslut där bolag premieras som arbetar strategiskt och strukturerat med miljöfrågor, mänskliga rättigheter och bolagsstyrning medan verksamheter som vi inte vill stödja väljs bort.
- Ett aktivt ägarskap där vi försöker påverka bolag med tydliga brister eller där incidenter visar att företagets arbete är otillräckligt.
- Deltagande i samhällsdebatten, genom seminarier och rundabordsamtal med olika intressenter, för att bidra till ett mer hållbart näringsliv och för att sprida kunskap om ansvarsfulla investeringar.

I linje med FN:s definition (Brundtlandrapporten) skiljer vi inte ekonomisk hållbarhet från social och miljörelaterad hållbarhet. Tillsammans utgör de tre grundläggande aspekter av hållbarhetsbegreppet. Vår egen kapitalförvaltning ska säkra kapitalet och ge ett överskott som bidrar till kyrkans verksamhet samtidigt som tydliga hänsyn tas till människor och miljö.

LITEN ORDLISTA

SCREENING (genomlysning)

Investerare låter ofta ett externt analysföretag, som har omfattande databaser med företagsinformation, gå igenom aktieinnehaven för att säkerställa att de inte bryter mot den etik man lovat följa. Ett bolag kan screenas för t.ex. koppling till vapen och tobak men också för rapporterade fall av t.ex. barnarbete eller korruption. Screeningen kan även göras av bolagets övergripande hållbarhetsarbete.

BOLAGSSTYRNING

Begreppet utvecklas ständigt och berör förväntningar och bestämmelser om hur bolag ska styras, regleras och kontrolleras för att tillfredsställa ägarna och andra intressenter. Den svenska koden för bolagsstyrning tar bl. a. upp frågor som styrelsens ansvar och roll, revision och rapportering.

JÄMFÖRELSEINDEX

Ett jämförelseindex visar den genomsnittliga värdeutvecklingen för en viss marknad. Jämförelseindex ger således investeraren en uppfattning om hur investeringen (fonden) har utvecklats i jämförelse med genomsnittet.

REAKTIVA BOLAGSDIALOGER

Samtal som investerare för med företag med anledning av kritik som framkommit.

PROAKTIVA BOLAGSDIALOGER

Samtal som investerare inleder med bolag i förebyggande syfte.

Våga ta ställning, våga agera

Om man gör något kan det bli rätt. Eller alldeles fel. Eller inte spela någon roll alls. Om man inget gör så försvinner risken för att göra fel. Men det blir inget annat heller.

I Bibeln finns liknelsen om männen som fick förvalta olika mycket. En fick fem talenter, en två och en bara en enda talent. Han som bara fick en grävde ner den, så att den inte skulle komma bort. De båda andra gjorde affärer och ökade på så vis värdet på det som de fått att förvalta. Jesus är tydlig. Våga handla. Våga ta ansvar. De som var ”aktiva förvaltare” gjorde rätt.

Förväntningarna på hur Svenska kyrkan ska förvalta sitt kapital är mycket skiftande och kan tyckas motsägelsefulla. Kanske hjälper det att sätta upp några viktiga skäl till att vi har kapitalet på den nationella nivån:

- Det ska finnas en buffert som är den nationella nivån särskilda uppdrag att förvalta. Det är en mindre del av kyrkans stora förvaltningskapital men nödvändigt som försäkringspengar.
- Pengar kan användas till bra saker som stämmer med budet att älska Gud över allting och medmänniskan som sig själv.

När den nationella nivån förvaltar detta kapital så gör vi det med stora ambitioner. Vi har det senaste decenniet gått från att vara passiva ägare som varit måna om att inte göra fel, till att vara aktiva kapitalägare som vill bidra till en hållbar utveckling. Vi vill som kyrka verka för en hållbar och fredlig värld och arbetar för detta på många olika sätt. Genom vårt internationella arbete verkar vi till exempel för att bygga upp samhällen som härjats av väpnad konflikt. Vi bedriver påverkansarbete inom såväl klimatfrågan som problemet med brist på mat och vatten som råder i stora delar av världen. Detta återspeglas även i vår kapitalförvaltning.

Men om man gör något så kan det bli fel. I en religion som handlar om att Gud faktiskt kommer in i tiden, som en människa (Jesus), så bör man inte (som Pontius Pilatus) bara två sina händer och ställa sig vid sidan om. Inga bolag eller investerare är perfekta, inte vi heller. Just därför vill vi vara delaktiga i processer som för framåt, där vi alla blir bättre. Därför kliver vi in och samtalar med såväl företag som andra investerare och förvaltare om hur vi tillsammans kan lösa världens stora utmaningar och agera mer långsiktigt. Svenska kyrkan har inte alla svaren, men vi kan bidra med våra perspektiv. Vi försöker även att aktivt investera i de bolag som bidrar till lösningarna.

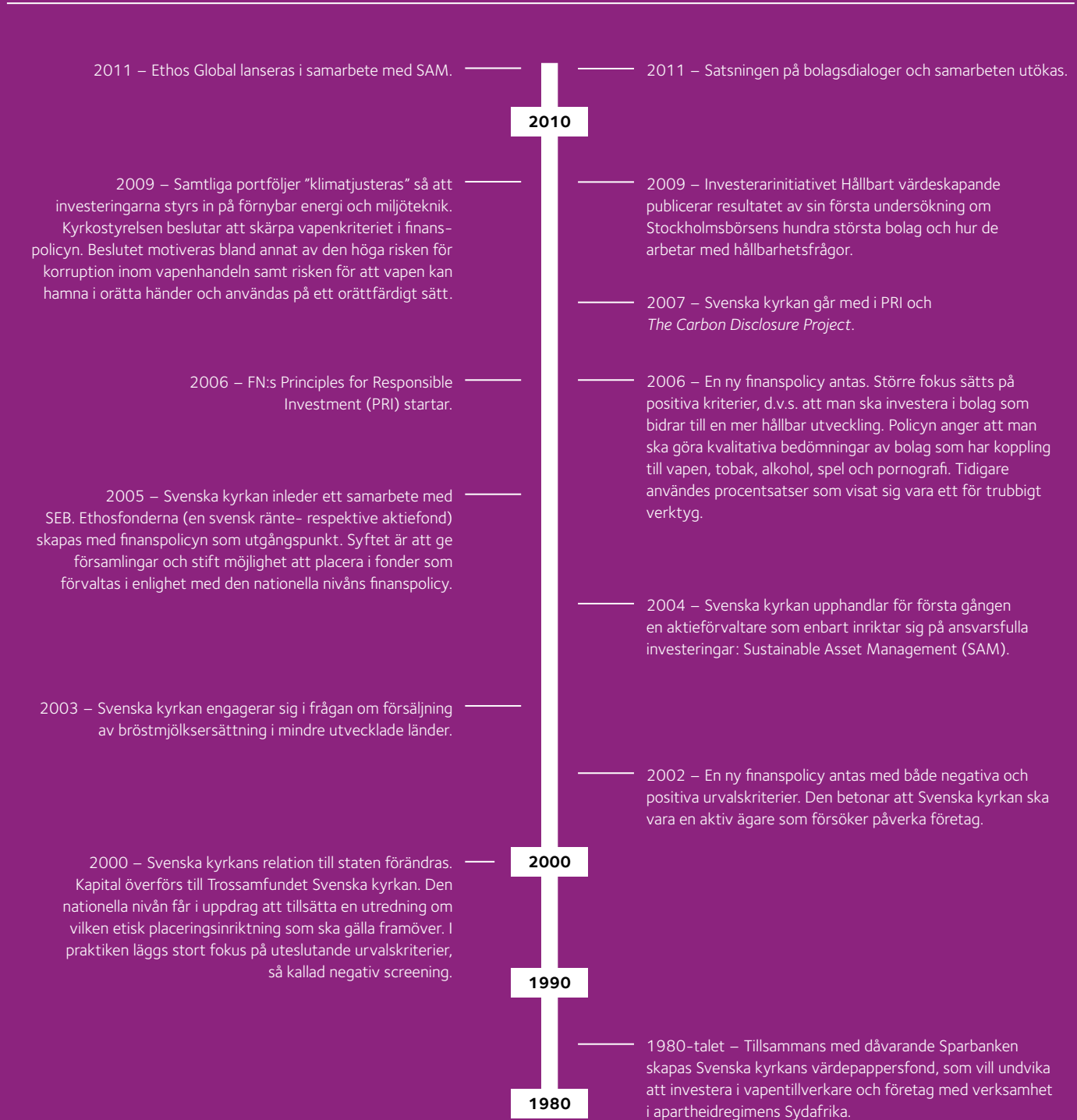
Det finns en finanspolicy som anger vad vi vill åstadkomma inom kapitalförvaltningen på den nationella nivån. På senare år har samtliga stift och många församlingar valt att ansluta sig till den. Därigenom får vi mer tyngd i vårt arbete.

Den här rapporten är ett vittnesbörd om hur vi brottas med sökandet efter en mer ansvarsfull förvaltning.

Anders Wejryd
Ärkebiskop och ordförande i kyrkostyrelsen

Tidslinje

Viktiga milstolpar i Svenska kyrkans arbete med ansvarsfulla investeringar

Finanschefen har ordet

2011 var ett turbulent år med stora svängningar på världens börser. Vissa experter varnade för en kommande finansiell istid och vid årets utgång, liksom när dessa rader skrivs, var eurosamarbetets framtid hotad. Diktatorer i Egypten, Tunisien och Libyen hade fallit, men förtrycket fortsatte i Syrien och Iran. Vi fortsatte att nås av rapporter om otillräckliga åtgärder för att lindra den globala uppvärmningen, vattenbristen och förstörelsen av de så viktiga ekosystemtjänsterna. Näringslivet och enskilda företag har en viktig roll att spela för att skapa en mer hållbar värld, inte minst i länder där människor efter årtionden av förtryck fått en möjlighet att skapa sin egen framtid.

Behovet av hållbara investeringar är påtagligt och även logiskt ur ett finansiellt perspektiv. Våra förvaltare av globala aktieportföljer och inom tillväxtmarknader visar till exempel tydligt att det lönar sig att integrera hållbarhetsaspekter i förvaltningen. Under 2011 fortsatte Svenska kyrkans nationella nivå att förvalta sitt kapital utifrån ett långsiktigt perspektiv. Vi utgår från den finanspolicy som kyrkostyrelsen antog 2010. Mot årets slut var samtliga stift på väg att anta samma policy, som betonar att kapitalet ska förvaltas med hänsyn till

alla människors lika värde (människovärdesprincipen) och kommande generationers behov (förvaltarskapstanken). För att åstadkomma detta får våra förvaltare i uppdrag att söka bolag som strävar efter att bidra till ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. I våra portföljer finns därför många bolag som bidrar till att världens naturresurser används på ett klokare sätt och som genom innovationer bidrar till att möta mindre utvecklade länders behov. I denna rapport ger vi några exempel.

Samtidigt vet vi att världen inte är svart eller vit. Vi är väl medvetna om att de flesta bolag i våra portföljer har både styrkor och svagheter. Ett bolag kan ha ett starkt miljöarbete men inte kommit lika långt när det gäller mänskliga rättigheter, och tvärtom. Transnationella företag verkar dessutom ofta i väldigt komplexa miljöer, till exempel på tillväxtmarknaderna där affärsmöjligheterna är som störst just nu. Problemen de ställs inför kan ofta inte lösas av ett enskilt företag. Därför rekommenderar vi mer samarbete och deltar själva i så kallade flerpartsinitiativ där företag och dess intressenter tillsammans diskuterar strategier och angreppssätt, inte minst i de svåraste länderna som präglas av förtryck och konflikt.

Vi har under året lagt större fokus på ägardialoger och seminarier för att främja den positiva roll näringslivet kan spela för en hållbar utveckling. Det är glädjande att se att vi inte på något sätt är ensamma i detta arbete. Vi ser i dag en tydlig trend där alltfler aktörer förvaltar kapital med hänsyn till människor och miljö. Medlemskaran i FN:s investerarinitiativ PRI, där Svenska kyrkan ingår, ökar stadigt. I Sverige ser vi att våra förvaltare vidareutvecklar sina metoder och satsar större resurser på hållbarhetsanalyser. Denna rapport ger en inblick i utvecklingen och hur vi själva arbetat under 2011. Jag önskar dig en trevlig läsning!

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Anders Thorendal'. The signature is fluid and cursive, written on a white background.

Anders Thorendal, finanschef
Svenska kyrkans nationella nivå

FÖRVALTARSKAPSTANKEN

Den goda förvaltaren ska förvalta tillgångarna på ett hänsynsfullt sätt. Det finns ett ansvar både mot andra människor och mot naturen, ett ansvar som även omfattar kommande generationer. Förvaltarskapet är därför förenat med ett krav på att vårda det som ska förvaltas för att lämna efter sig något gott. Detta kräver hushållning med resurser och omsorg om miljön.

Vår utgångspunkt

De globala utmaningarna är stora. Klimatförändringarna är ett faktum och vatten har blivit en bristvara i många delar av världen. Även om allt fler människor har fått det allt bättre så stiger antalet fattiga i takt med att världens befolkning ökar. Samtidigt växer klyftorna mellan fattiga och rika. Näringslivet spelar en mycket viktig roll i arbetet för en mer hållbar värld. Som aktiv kapitalägare sporrar Svenska kyrkan företag som verkar för miljöhänsyn, mänskliga rättigheter och god bolagsstyrning. Vi kompletterar därmed det arbete för hållbar utveckling som sker på andra håll inom Svenska kyrkan, både i Sverige och i utlandet.

EN LÅNGSIKTIG FÖRVALTNING

På den nationella nivån inom Svenska kyrkan förvaltas ett kapital vars syfte är att skapa en beredskap för att säkra att organisationen långsiktigt kan utföra sin verksamhet. I slutet av 2011 uppgick kapitalet till cirka 4,5 miljarder kronor. Kapitalet utgörs av de medel som överfördes till Svenska kyrkan i samband med relationsförändringen till staten år 2000.

Dagens förvaltning utförs externt av olika förvaltare som väljs ut noggrant (se vidare sid 15). Kyrkoordningen (Svenska kyrkans regelverk) anger att kapitalet ska värdesäkras och förvaltas i enlighet med Svenska kyrkans grundläggande värderingar. Det ska förvaltas långsiktigt med ett avkastningskrav på tre procent per år över en rullande tioårsperiod, utöver inflationen.

Kyrkomötet, Svenska kyrkans högsta beslutande organ, har sedan 2008 beslutat om uttag ur den nationella nivåns egna kapital för insatser i församlingar och stift. Detta hade vid årsskiftet 2011/12 lett till ett uttag på 573 miljoner kronor från kapitalförvaltningen.

EN PROGRESSIV FINANSPOLICY

Kapitalet förvaltas i enlighet med den finanspolicy som kyrkostyrelsen antog 2010. Samma år antog kapitalförvaltningsrådet placeringsanvisningar som förtydligar finanspolicyen och arbetet med ansvarsfulla investeringar. Rättvisa och omsorg om vår värld förespråkas inom de flesta världsreligioner och filosofiska tankeströmningar. Vår finanspolicy hänvisar till den kristna värdegrunden och utgår därmed från två viktiga principer: människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken.

- Människovärdesprincipen betonar alla människors lika värde och reflekteras bland annat i en rad ramverk som är brett accepterade i dag, som FN:s och Internationella Arbetsorganisationens (ILO:s) konventioner om mänskliga och arbetstagares rättigheter.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE

Läs mera om Svenska kyrkans övriga arbete med hållbar utveckling, www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling

---

SÅ HÄR STYRS VÅRT ARBETE

KYRKOMÖTET

Är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och utser kyrkostyrelsen.

KYRKOSTYRELSEN

Leder och samordnar den nationella nivåns uppgifter och har det övergripande strategiska ansvaret för vår kapitalförvaltning. Styrelsen beslutar t.ex. om avkastningskrav och risknivå, om de övergripande etiska placeringsreglerna och fastställer finanspolicyn.

KAPITALFÖRVALTNINGSRÅDET

Har det operativa ansvaret och fattar bland annat beslut om förvaltare, allokering mellan tillgångslag och uteslutning av bolag. Rådet, som utses av kyrkostyrelsen, består dels av representanter från kyrkostyrelsen, dels av externa experter. Ledamöterna var under 2011 Bertil Persson (ordförande), Hans Wallmark, Birgitta Halvarsson, Kajsa Lindståhl och Åsa Ohlström. Läs mer på sid 30.

DEN NATIONELLA NIVÅN

Verkställer beslut fattade i kapitalförvaltningsrådet. Utvärderar och följer upp nuvarande och potentiella förvaltare utifrån ett finansiellt och etiskt perspektiv. Enheten verkar för ett aktivt ägarskap genom företagsdialog och samverkan med andra investerare.

VÅRA EXTERNA FÖRVALTARE

Investerar i värdepapper utifrån de mandat de fått av Svenska kyrkan. Vissa förvaltningsuppdrag är i form av diskretionära mandat medan andra är öppna fonder.

- Förvaltarskapstanken omfattar såväl krav på en god ekonomisk förvaltning som hänsyn till andra och till naturen. I enlighet med detta ska kapitalförvaltningen på den nationella nivån säkra kapitalet och ge ett överskott som bidrar till kyrkans verksamhet, men också ta avstånd från överutnyttjande av naturresurser och kränkningar av mänskliga rättigheter. Förvaltarskapstanken avspeglar även ett ansvar som omfattar kommande generationer. Dessa ställningstaganden uttrycks i dag i en rad internationella miljöprinciper och i FN:s definition av hållbar utveckling.¹

Förvaltare som anlitas förväntas välja bolag som i sin verksamhet eller genom sina varor och tjänster bidrar till en mer hållbar utveckling. Det kan handla om bolag som aktivt och på ett ansvarsfullt sätt arbetar med sociala frågor, miljö och god bolagsstyrning. Det kan också röra sig om företag som har som affärsidé att ta fram produkter och tjänster som bidrar till lösningar på några av de stora globala framtidsfrågorna, till exempel klimatförändringarna och bristen på rent vatten.

Eftersom förvaltningen ska inriktas på företag som bidrar positivt till samhället, exkluderas vissa verksamheter. Bolag som tillverkar vapen eller tobak är till exempel inte möjliga att investera i. På detta sätt kombineras så kallad negativ screening och positiv screening. Vid negativ screening väljs bolag och verksamheter bort och vid positiv screening väljer man in bolag med ett genomtänkt hållbarhetsarbete. Att exkludera bolag var tidigare den dominerande strategin bland ansvarsfulla investerare, men i dag blir den positiva screeningen allt vanligare. Vi tror på en kombination av båda strategierna.

Förvaltare vi anlitar måste kunna motivera innehaven och beskriva hur företag vi investerar i lägger upp bra processer och bidrar till samhällsnytta. I praktiken innebär det att de uppräknade branscherna sällan kommer i fråga för en investering.

¹ Den så kallade Brundtlandrapporten (*Vår gemensamma framtid, 1987*) definierar hållbar utveckling som en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Begreppet omfattar en ekonomisk, en social och en miljörelaterad dimension.

KLIMATSMARTA INVESTERINGSBESLUT

Den globala uppvärmningen är på många sätt en global rättvisefråga. Fattiga människor i mindre utvecklade länder släpper ut minst växthusgaser men är mest utsatta för klimatförändringarnas negativa effekter. Genom våra investeringar vill Svenska kyrkans nationella nivå främja en omställning som gör samhället mindre beroende av fossila bränslen. Finanspolicyn är därför restriktiv när det gäller investeringar i företag som utvinner fossila energikällor. I våra portföljer finns däremot en rad bolag som producerar förnybar energi och bidrar till energieffektivisering. Under 2011 investerade vi inte i något renodlat olje- eller kolbolag. Bolag som utvinner oljesand eller andra okonventionella fyndigheter som oljeskiffer avstår vi också från, eftersom dessa verksamheter ofta innebär stora risker för miljön och lokalsamhällena. Bolag som till största del utvinner gas bedömer vi däremot som möjliga att investera i, eftersom naturgas (som till skillnad från biogas är fossil) används i exempelvis Kina för att ersätta kolkraft, som både är smutsigare och släpper ut mer koldioxid. Sammantaget kompletterar denna strategi Svenska kyrkans övriga klimatarbete.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE

Läs mer om hur andra delar av Svenska kyrkan arbetar med klimatfrågan, www.svenskakyrkan.se/klimat

---

VÅR POLICY FÖR INVESTERINGAR I ENERGISEKTORN

OLJA OCH NATURGAS

Inom denna bransch investerar vi endast i bolag där naturgas utgör majoriteten av produktionen.

OLJESAND

Vi investerar inte i bolag som prospekterar eller utvinner oljesand eller annan icke-konventionell fossil olja eller gas.

KOL

Endast bolag vars intäkter från kol är mindre än fem procent tillåts.

ENERGIBOLAG INKLUSIVE KÄRNKRAFT

Bolag som väljs ut ska vara branschledande på hållbarhetsområdet.

VERKSAMHETER VI UNDVIKER

VAPEN

Vi avstår att investera i bolag som i icke obetydlig omfattning tillverkar eller säljer vapen och krigsmaterial. Policyn tillåter i princip inte investeringar i bolag vars produktion kan kopplas till vapen eller krigsmaterial, men en kvalitativ bedömning av produktens art görs också för att analysen ska bli mer nyanserad.

TOBAK

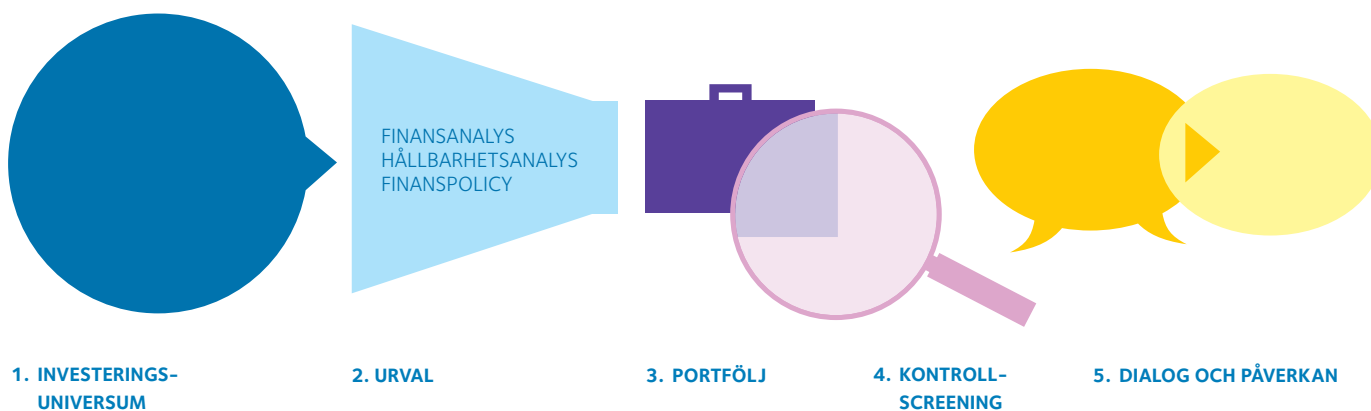
Vi investerar inte i tobakstillverkare. Försäljare av tobak ska bl. a. visa att de följer en egen uppförandekod eller en branschkod som har WHO:s konvention om tobak som riktämärke.

ALKOHOL OCH SPEL

Även här ställer vi krav på t.ex. ansvarsfull marknadsföring för att minimera negativa effekter på samhället och enskilda personers liv.

PORNOGRAFI

Producenter som tillverkar pornografi där deltagarnas värdighet kränks exkluderas. När det gäller förmedling görs bl. a. en bedömning för att se om intäkterna är marginella eller inte, samt om företaget aktivt marknadsför materialet.

Vi offentliggör våra innehav på vår webbplats och tar gärna emot synpunkter på de bolag vi investerar i <http://svenskakyrkan.se/ekonomiochfinans>

FYRA EXEMPEL – BOLAG SOM BIDRAR TILL HÅLLBAR NYTTA

LEVERERAR RENT VATTEN TILL RIMLIGT PRIS

Sedan 1990 har två miljarder fler människor fått tillgång till rent vatten, men fortfarande saknar cirka 800 miljoner människor den möjligheten. Varje dag dör cirka 4 500 barn under fem år på grund av smutsigt vatten och dålig hygien. **Manila Water Company** levererar rent vatten, avlopps- och hygientjänster till sex miljoner människor i Filippinernas huvudstad Manila. I områden där det finns många hushåll med låga inkomster har avgifterna anpassats så att fattiga människor nu fått råd med rent vatten. Detta har bidragit till att en rad sjukdomar i dessa områden minskat.

I TÄTEN I KAMPEN MOT DIABETES

Över 300 miljoner människor lider av diabetes och varje år uppskattas 4,6 miljoner vuxna avlida som en följd av sjukdomen, vilket är mer än dubbelt så många som årligen dör i hiv och aids. Behovet av medicin och behandling ökar. **Novo Nordisk** har den bredaste produktportföljen för sjukdomen och cirka 24 miljoner människor behandlas i dag med företagets injektioner.

MED MILLENNIEMÅLEN SOM UTGÅNGSPUNKT

Ett av **Vodafones** strategiska mål är att bli ett av de kommunikationsföretag som bidrar mest till att FN:s millenniemål uppfylls. Med detta mål som utgångspunkt har företaget skapat en rad nya affärsmöjligheter. De har samtidigt effektiviserat distributionen av malariamedicin i Afrika, minskat risken för korruption vid löneutbetalningar i Afghanistan och bidragit till att minska den digitala klyftan genom att erbjuda billigare telefoner och tjänster till mindre köpstarka grupper.

ERBJUDER ALTERNATIV TILL OLJA OCH GAS

Energibehoven i världen ökar samtidigt som klimatförändringarna sätter begränsningar för hur mycket fossila bränslen jorden tål. **Enel Green Power** är en av de ledande aktörerna inom förnybar energi. Företaget genererar elektricitet ur vind, sol, vatten, biomassa och bergvärme.

VÅRA STÖRSTA INNEHAV PER 31 DEC 2011

SVENSKA AKTIER

- 1 Hennes & Mauritz B
- 2 TeliaSonera
- 3 Ericsson B
- 4 Volvo
- 5 Nordea
- 6 Atlas Copco A
- 7 Swedbank A
- 8 Sandvik
- 9 SKF B
- 10 Electrolux B

GLOBALA AKTIER

- 1 Unilever NV
- 2 Henry Schein
- 3 Nestle
- 4 Becton Dickinson & Co
- 5 Danaher
- 6 Legrand
- 7 Ebay
- 8 Roche Holding
- 9 TELUS Corp
- 10 Johnson Controls

EMERGING MARKETS

- 1 Taiwan Semiconductor
- 2 Inversiones Aguas
- 3 Shoprite Holdings
- 4 Dgb Financial Group
- 5 HK + China Gas
- 6 Aspen Pharmacare
- 7 Delta Electronics
- 8 Standard Chartered
- 9 Wilson Bayly Homes
- 10 Axiata Group Berhad

DNB MILJÖINVEST

- 1 EDP Renovaveis
- 2 Green Plains Renewable Energy
- 3 General Cable
- 4 Acciona
- 5 China Suntien Green Energy
- 6 MEMC Electronic Materials
- 7 Abengoa
- 8 Johnson Controls
- 9 China Metal Recycling Holdings
- 10 Prysman

Uppdelat på respektive tillgångslag, inklusive vår miljöteknikfond inom globala aktier.

SAMARBETE MED FINANSPOLICYN SOM GRUND

Zürichbaserade SAM och Svenska kyrkan har samarbetat sedan 2004. Uppdraget utvecklades 2011 till en global aktiefond, Ethos Global, där SAM står för förvaltningen och Svenska kyrkan har inflytande över hållbarhetsinriktningen. Clas-Henrik Ivarsson är ansvarig för SAM:s verksamhet i Norden.

”Svenska kyrkans arbete med hållbara investeringar är inte statiskt utan vi har sett hur det successivt utvecklats under årens lopp. Finanspolicyen från 2010 är mycket sofistikerad och i vårt löpande arbete med att anpassa vår förvaltning till policyen har vi haft ett givande erfarenhets- och kunskapsutbyte. Det har varit värdefullt för oss på SAM. Vi har lärt oss att en aktiv policy, som den Svenska kyrkan använder sig av, går utmärkt att kombinera med vår process som fokuserar på att finna bolag som är bäst inom sin bransch på hållbarhetsfrågor. Ethos Global exkluderar företag och verksamheter som Svenska kyrkan inte vill investera i. Sedan väljer vi ut stora företag från Dow Jones Sustainability Index samt något mindre företag som arbetar mer inriktat med globala frågor som vattensituationen i världen, mer hållbara material, förnybar energi med mera.”

MÄNNISKOVÄRDESPRINCIPEN

Människan är okränkbar, vilket innebär att vissa handlingar mot henne inte går att försvara. Vi förfogar inte över en människa, vi får inte skada henne till liv eller hälsa eller beröva henne hennes frihet. Detta är den så kallade negativa förpliktelsen inom människovärdesprincipen. Den positiva plikten uppmanar till handling; att vi främjar andra människors väl och verkar för jämlikhet och en rättvis fördelning av världens resurser.

Vårt arbetssätt

Svenska kyrkan använder olika metoder i arbetet med ansvarsfulla investeringar. I detta avsnitt beskrivs några av dem. Sammantaget kompletterar de insatser för hållbar utveckling som sker inom andra delar av Svenska kyrkan.

SAMVERKAN MED VÅRA FÖRVALTARE

Kapitalet förvaltas externt av svenska och utländska förvaltare som strävar efter att identifiera de bolag som presterar väl på både det finansiella området och när det gäller miljö, mänskliga rättigheter och bolagsstyrning. Förvaltarna ska leva upp till vår finanspolicy. Det räcker alltså inte bara att kunna välja bort vissa branscher; de måste också ha kompetens att aktivt finna bolag som är intressanta ur ett hållbarhetsperspektiv. Vi söker förvaltare som aktivt driver frågan om hållbara investeringar och som avsätter resurser för hållbarhetsanalys inklusive kompetensutveckling av analytiker och förvaltare. Vi för löpande dialog med förvaltare som vi anlitar om till exempel metoder och enskilda innehav.

En förvaltare som vi anlitar är Generation Investment Management. Generation skapades i början av 2000-talet, på initiativ av förre vicepresidenten Al Gore och förre vd:n för Goldman Sachs kapitalförvaltning, David Blood. Den uttalade ambitionen var att bevisa att man genom att integrera hållbarhetsfaktorer i investeringsprocessen kan nå en högre avkastning jämfört med en traditionell förvaltning. Svenska kyrkans nationella nivå investerar sedan 2008 i Generations Globalfond. 2011 beslutade vi att även investera i deras ny-startade Asienfond.

Generations förvaltare besitter såväl stor finansiell kompetens som gedigen kunskap i hållbarhetsfrågor. Med hjälp av en rådgivande expertgrupp identifierar de löpande de långsiktiga hållbarhetsaspekter som är väsentliga för enskilda branscher och företag, för att sedan undersöka vilka bolag som hanterar risker och möjligheter bäst. Utgångspunkten är att finna bolag som producerar varor och tjänster som det finns ett verkligt behov av i dag. Till exempel letar förvaltarna efter företag som inriktar sig på klimatfrågan och mindre köpstarka grupper i världen.

Generations globala fond har sedan starten 2008 i genomsnitt överträffat sitt jämförelseindex med 4,5 procentenheter årligen. Generation arbetar även aktivt med att sprida kunskap och argument för ansvarsfulla investeringar. I december 2011 publicerade grundarna av Generation ett upprop för en mer hållbar kapitalism i *Wall Street Journal*.

ATT BIDRA TILL HÅLLBAR UTVECKLING PÅ TILLVÄXTMARKNADerna

Vi väljer våra förvaltare noggrant och de måste prestera väl både finansiellt och på hållbarhetsområdet. David Gait är senior fondförvaltare på First State Investment och ansvarar för den fond på tillväxtmarknaderna (emerging markets) som Svenska kyrkans nationella nivå valt att investera i.

”För oss är det självklart att integrera hållbarhetsfaktorer i investeringsbesluten av två skäl.

När vi analyserar hur företaget arbetar med miljö, socialt ansvar och bolagsstyrning så får vi även en god bild av företagets och inte minst ledningens generella kvalitet. Och att identifiera och investera i högkvalitativa bolag är centralt om man både vill bevara kunders kapital och få det att växa.

För det andra så är vi övertygade om att företagets position vad gäller hållbarhet spelar en allt viktigare roll för den långsiktiga avkastningen. Tiden då man kunde skapa utveckling genom resursintensiva strategier är förbi. Om utvecklingsländerna skulle leva som vi i Europa och Nordamerika skulle vi behöva tre jordklot. Annars räcker inte naturresurserna till. Allt fler länder inser detta, vilket skapar nya risker och möjligheter för företag. Vårt mål är att investera i de bolag som är väl positionerade i denna nya verklighet, eftersom vi tror att de kommer ha störst chans att leverera ökade intäkter och kassaflöden i det långa loppet”.

Svenska kyrkan har också bidragit till nya produkter på marknaden genom Ethosfonderna. De har tagits fram i samarbete med två andra förvaltare som vi anlitar: SEB (Sve-rigefonderna) och SAM (globalfonden). Ethosfonderna har kyrkans finanspolicy som grund och riktar sig särskilt till stift, församlingar, kyrkliga samfälligheter och prästlönertillgångar. Fokus i upphandlingen har legat på etik och konkurrenskraftiga förvaltningsavgifter. SEB och SAM har förvaltningsansvaret för värdepappersfonderna medan Svenska kyrkan har inflytande över den etiska inriktningen. Ethos Global lanserades under 2011. Vid årets slut hade olika enheter kopplade till Svenska kyrkan, inklusive den nationella nivån, investerat drygt fyra miljarder kronor i Ethosfonderna.

För en fullständig förteckning över förvaltare vi anlitar, se sid 24.

SCREENING OCH EXKLUDERINGAR

Våra förvaltare har olika metoder för att se till att de lever upp till vår finanspolicy. En del av dem använder sig av så kallad screening för att välja bort bolag som bryter mot internationella normer, faller under de uteslutande kriterierna eller för att undersöka hur företag presterar på hållbarhetsområdet. Resultatet kombineras sedan med en egen analys.

Utöver förvaltarnas screening låter den nationella nivån oberoende analysfirmor utföra en kontrollscreening minst en gång om året. Den utförs av MSCI ESG Research och GES Investment Services. MSCI ESG Research har valts för att de, utöver att rapportera om anklagelser som riktas mot olika bolag, analyserar hur företagen hanterar såväl risker som möjligheter. Baserat på analysen genereras ett hållbarhetsbetyg. GES anlitas främst för att kontrollera att bolagen i våra portföljer inte bryter mot de uteslutande kriterierna.

På grund av policyns skrivningar, med starkt fokus på bolag som arbetar gediget med hållbarhetsfrågor, är det relativt många företag som inte är aktuella för våra portföljer. I förvaltarnas urvalsprocesser faller många bolag bort, utöver de som har koppling till vapen, tobak med mera. Det kan också hända att vi behöver sälja av innehav under årets gång, till exempel om verksamheten förändrats eller om allvarliga problem upp-dagats. I det senare fallet inleder vi först en dialog. Är bolaget

inte villigt att utveckla sitt hållbarhetsarbete avyttras innehavet om bristerna är stora. Så är även fallet om ett bolag visat sig agera i strid med internationella konventioner på miljö- och människorättsområdet eller de riktlinjer som finns för ansvarsfullt företagande, och företaget inte visar tecken på att förbättra sitt arbete.

BOLAGSDIALOGER

Den nationella nivån inom Svenska kyrkan kombinerar den aktiva kapitalförvaltningen med ett löpande dialogarbete med bolag som vi har innehav i. Vår erfarenhet är att dialogerna oftast ger goda resultat, inte minst när de sker i samverkan med andra investerare för att öka vår möjlighet till påverkan. Ibland kan vi välja att behålla ett kritiserat bolag för att just försöka påverka det.

Investerare i Sverige och utomlands har valt olika fokus i sitt dialogarbete. Vårt dialogarbete koordineras med innehållet i Svenska kyrkans internationella arbete. Vi skiljer mellan så kallade reaktiva och proaktiva dialoger. Reaktiva dialoger initieras då problem kommer till vår kännedom, till exempel under screeningen eller via medierapportering. Vi eller våra förvaltare kontaktar då bolaget och inhämtar kompletterande information för att se hur det agerat. Vi undersöker också om det verkar handla om ett enskilt fall eller om det inträffade tyder på en mer generell problematik inom bolaget. Om vi inte får gehör för våra krav övervägs andra strategier, som samarbete med andra investerare. Sista utvägen är att innehavet säljs av.

I de proaktiva dialogerna kan vi till exempel diskutera olika teman eller regioner där företagen verkar. Ofta sker dessa dialoger i form av rundabordssamtal med ett flertal aktörer inom en bransch och andra intressenter för att skapa ett kunskapsutbyte. Läs mer om våra dialoger under 2011 på sidan 25.

SVENSKA KYRKANS INTERNATIONELLA ARBETE

Svenska kyrkans internationella arbete handlar om långsiktig utveckling, snabb katastrofhjälp, påverkansarbete och samarbete med kyrkor och organisationer över hela världen. *Hållbar utveckling* samt *Demokrati, fred och säkerhet* är två viktiga teman för arbetet. Verksamheten relaterar till drygt 100 partnerorganisationer och mer än 300 projekt i 38 länder samt till cirka 8 000 internationella ombud i stift och församlingar.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE

Läs mera: www.svenskakyrkan.se/internationelltarbete

PRI: S SEX PRINCIPER

Svenska kyrkan anslöt sig till PRI 2007. Som medlem åtar man sig att:

1. Integrera aspekter kopplade till socialt ansvar, miljö och bolagsstyrning i analys och investeringsbeslut.
2. Vara aktiva ägare genom att integrera frågorna i policyer och aktiviteter.
3. Arbeta för ökad transparens i de bolag man investerar i.
4. Arbeta för att principerna accepteras och implementeras inom finansindustrin.
5. Arbeta tillsammans för att mer effektivt se till att principerna implementeras.
6. Rapportera om egna aktiviteter och framsteg.

Läs mer om PRI på www.unpri.org

SAMARBETEN MED ANDRA INVESTERARE

Utöver samarbetet med våra förvaltare deltar vi också i en rad olika forum och projekt för investerare. Som liten aktör är denna strategi oerhört viktig för att utöka vår möjlighet till påverkan. Nedan listas några av våra samarbeten.

FN: S PRINCIPER FÖR ANSVARSFULLA INVESTERINGAR (PRI)

2005 bjöd FN:s generalsekreterare in världens största investerare för att utveckla principer för ansvarsfulla investeringar. Principerna, som fastslogs året därpå, tar fasta på att traditionell finansanalys inte räcker för att skapa god avkastning på lång sikt. I dag deltar drygt 900 kapitalägare och förvaltare i initiativet. Tillsammans omfattar de ett kapital på 30 biljoner US-dollar.

Läs mer om PRI,
www.unpri.org

SVERIGES FORUM FÖR HÅLLBARA INVESTERINGAR (SWESIF)

Swesif är ett oberoende nätverksforum för organisationer som arbetar med hållbara investeringar i Sverige. Forumets syfte är att sprida kunskap och intresse för ansvarsfulla investeringar hos institutionella kapitalägare och förvaltare. Svenska kyrkan finns representerad i Swesifs styrelse och deltar i forumets aktivitetsgrupp.

Läs mer om Swesif,
www.swesif.org

HÅLLBART VÄRDESKAPANDE

Hållbart värdeskapande är ett samarbetsprojekt som initierades 2009 av 14 av Sveriges största institutionella investerare. Gruppen vill lyfta betydelsen av att bolag arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor, vilket deltagarna anser är en förutsättning för långsiktigt värdeskapande i bolagen och för långsiktig finansiell avkastning. Tillsammans motsvarar de cirka 16 procent av kapitalet på Stockholmsbörsen.

Kärnan i projektet är den enkät som skickas till styrelseordförande och vd-ar för de 100 bolag som har störst börsvärde på Stockholmsbörsen. Första enkäten skickades ut 2009 och den andra under 2011. Frågorna ger en tydlig signal till bolagens ledning om vad som förväntas av dem. Informationen används sedan av projektets medlemmar som underlag till deras investeringsbeslut och ägarstyrning.

Läs mer om Hållbart värdeskapande,
<http://hallbartvardeskapande.se>

THE CARBON DISCLOSURE PROJECT (CDP)

CDP är en organisation som arbetar för att offentliggöra företags utsläpp av växthusgaser samt information om deras klimatstrategier och vattenanvändning. Grundtanken är att ökad informationsgivning underlättar ansvarsfulla investeringsbeslut. 3 000 företag rapporterar i dag till CDP, som verkar på uppdrag av cirka 550 investerare. Tillsammans står de för ett förvaltad kapital på 71 biljoner US-dollar.

Läs mer om CDP,
<https://www.cdproject.net>

CARBON DISCLOSURE PROJECT

THE INSTITUTIONAL INVESTORS GROUP ON CLIMATE CHANGE (IIGCC)

IIGCC samlar 75 europeiska investerare för att gemensamt påverka politiker, företag och andra investerare i arbetet för en mindre fossilberoende värld. IIGCC efterfrågar bland annat politiska beslut som kan underlätta en sådan omställning samt att företag offentliggör uppgifter om sina klimatstrategier och sina utsläpp av växthusgaser så att investerare kan bedöma risker och möjligheter. Tillsammans motsvarar initiativets medlemmar ett kapital på cirka 7,5 biljoner euro.

Läs mer om IIGCC,
<http://www.iigcc.org>

NÅGRA VIKTIGA RESULTAT 2011

- Vid årets slut hade nästan alla stift antagit den finanspolicy som Svenska kyrkans nationella nivå utgår från.
- Aktiefonden Ethos Global lanserades tillsammans med förvaltaren SAM. Fyra miljarder kronor förvaltades vid årsskiftet i Ethosfonderna, som vi tagit fram för kyrkans enheter tillsammans med SAM och SEB.
- Vi utökade våra satsningar på dialoger med bolag.
- Vi gick med i *The Global Network Initiative* för att värna yttrandefriheten och rätten till integritet på internet.

Året som gått

2011 var ett utmanande år. Naturkatastrofer, svag konjunktur-utveckling och statsfinansiella kriser i Europa bidrog till stor osäkerhet i världsekonomin. Sammantaget gav detta en svag börsutveckling som påverkade vårt resultat negativt under året (-256 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på -5,1 procent).

Samtidigt såg vi att allt fler aktörer, trots en ekonomisk nedgång, började arbeta med ansvarsfulla investeringar. Medlemmarna inom PRI förfogade 2011 över ett kapital på 30 biljoner US-dollar, vilket motsvarar 20 procent av det globala kapitalet.² Aktiviteterna inom PRI omfattar numera inte bara aktier utan en rad andra tillgångsslag. Sveriges forum för hållbara investeringar (Swesif), där Svenska kyrkan ingår, fick flera nya medlemmar under året. Ett tillskott var Fondbolagens förening, vilket tyder på att hållbarhetsfrågorna håller på att få ökat fäste inom finansbranschen i Sverige.

Under 2011 anordnade Swesif bland annat seminarium om den globala vattensituationen, företags och investerares ansvar för mänskliga rättigheter samt ett seminarium om informationsteknikbolagens påverkan på yttrandefriheten och rätten till integritet. Nätverket bidrog också till att sprida kunskap om hur kopplingen mellan ansvarsfulla investeringar och lönsamhet ser ut. I april skickade Swesif och Finsif ut ett brev till aktiemäklare på den svenska och finska marknaden för att uppmärksamma att allt fler kapitalägare och kapitalförvaltare börjat integrera miljö och sociala aspekter i sina investeringsbeslut. Anledningen till brevet var det faktum att få mäklarhus på den nordiska marknaden i dagsläget erbjuder denna typ av analys. Kapitalägare och förvaltare med ett kapital på 463 miljarder euro ställde sig bakom uppvaktningen.

Inför FN:s klimatomöte i Durban arbetade Svenska kyrkan tillsammans med andra europeiska investerare för tydliga,

trovärdiga och långsiktiga politiska beslut som kan sporra nödvändiga investeringar i förnybar energi och miljövänlig teknik. Nuvarande investeringar är långt ifrån tillräckliga. Den politiska oförutsägbarheten på många håll i världen motverkar en omställning till ett lågfossilt samhälle. Detta vill vi ändra på. Investeringar i olja och gas tenderar dessutom att bli alltmer riskfyllda eftersom resterande reserver ofta kräver djuphavsborrning, utvinning i känsliga områden eller med hjälp av kontroversiella metoder till exempel för utvinning av oljesand samt olje- och gasskiffer. På grund av det senare valde vi att sälja av två bolag inom denna bransch under 2011.

Året präglades också av politiska omvälvningar. Den arabiska våren satte strålkastarljuset på diktaturerna i Nordafrika och Mellanöstern samt de utmaningar som företag står inför när de verkar i länder där korruptionen är utbredd och respekten för mänskliga rättigheter brister. Vi valde att engagera oss i FN:s initiativ *Business & Peace* där medlemmar i PRI och FN:s Global Compact gemensamt tagit fram riktlinjer för hur företag kan agera på dessa marknader. Vi valde också att bli medlemmar i *The Global Network Initiative* (GNI), ett flerpartsinitiativ där företag, investerare, forskare och människorättsorganisationer gemensamt verkar för rätten till integritet och yttrandefrihet. Vi har innehav i många informationsteknikbolag vars produkter och tjänster bidrar till demokrati och utveckling, men dessvärre missbrukas tekniken ibland av förtryckande regimer som försöker kontrollera medborgare och tysta frihetssträvanden. Våra bolagsdialoger har fokuserat på dessa teman men också på företagets satsningar när det gäller klimat och vatten. På kommande sidor berättar vi mer om årets resultat.

² PRI, Annual Report of the PRI Initiative, s. 1.

FINANSIELLT RESULTAT

Svenska kyrkan har en långsiktig förvaltning med långsiktiga mål. Den inriktning på hållbarhet och etik som präglar förvaltningen kommer vissa år att leda till stora skillnader jämfört med de börsindex som förvaltningar normalt mäts mot. Under 2011 var en av Stockholmbörsens vinnare Lundin Petroleum, en annan var Swedish Match. Under förra året tappade vi därför avkastning mot mer indexnära portföljer, eftersom vi på grund av våra restriktioner vad gäller fossila energikällor och tobak inte hade dessa bolag i vår portfölj.

Vår uppfattning är dock att ett enskilt år är en alldeles för kort tid för att utvärdera enskilda förvaltningar i allmänhet och förvaltningar baserade på hållbarhet i synnerhet. För att illustrera det redovisar vi nedan, utöver resultatet för 2011, även avkastningen ur ett femårsperspektiv. Oftast mäts enskilda förvaltningar prestation i relativa termer det vill säga jämfört med ett börsindex. För den totala portföljen är dock givetvis resultatet mätt i kronor (i absoluta termer) mer intressant.

Resultatet för 2011 blev en förlust på 256 miljoner kronor. Vår ränteförvaltning hade ett positivt resultat med totalt 156 miljoner kronor medan aktieförvaltningen sammanlagt bidrog negativt med 414 miljoner kronor.

På fem års sikt har den årliga avkastningen varit 0,6 procent vilket är 1,9 procentenheter sämre än vårt sammanvägda index. Förklaringen finns framförallt att finna i de svenska aktieförvaltningarna. Femårsperioden innehåller också två år med stora nedgångar på aktiemarknaderna, 2008 och 2011, vilket gjort att den sammanlagda avkastningen blivit förhållandevis mager. Sett ur ett femårsperspektiv har vi således inte klarat av att nå en avkastning i linje med vårt sammanvägda index eller med det långsiktiga målet på 3 procent real avkastning i genomsnitt per år (antaget 2010).

Det finns dock positiva saker att rapportera. Våra förvaltare av global- och tillväxtmarknadsfonder visar tydligt att en förvaltning baserad på hållbarhet mycket väl kan ge en avkastning som är minst i linje med konventionell förvaltning. Tillväxtmarknadsfonden hos First State Investment, som vi investerat i sedan april 2009, har i genomsnitt överträffat index (MSCI Emerging Markets) med 6,2 procentenheter årligen. Andra förvaltare som vi anser har kommit längst med att integrera hållbarhetsfaktorer med finansiella aspekter i sin investeringsprocess är Generation och SAM (båda inom globala aktier). Under den senaste treårsperioden har de sammantaget överträffat sina respektive jämförelseindex med i genomsnitt cirka 2 procentenheter årligen. Vi har valt denna tidsperiod eftersom vi endast investerat i Generations fond sedan oktober 2008.

Resultat 2011 och historisk avkastning

Förvaltare	Resultat 2011 mnkr	Avkastning helår 2011		Avkastning helår 2010		Årlig genomsnittlig avkastning 2007-2011	
		Portfölj	Index	Portfölj	Index	Portfölj	Index
Svenska aktier	-278	-20,7%	-13,5%	23,7%	26,7%	-3,0%	-0,2%
Globala aktier*	-108	-8,6%	-5,7%	3,3%	0,1%	-3,0%	-3,1%
Emerging Markets	-28	-13,1%	-16,5%	26,5%	11,7%	15,0%	9,4%
Svenska räntor	147	8,4%	8,4%	2,1%	2,0%	5,3%	5,3%
Globala räntor	8	3,5%	2,7%	4,8%	5,0%	3,2%	3,6%
Alternativa placeringar (sedan nov 2011)	1	1,0%	0,1%				
Totalt	-256	-5,1%	-2,8%	8,6%	8,3%	0,6%	2,5%

Som tidigare konstaterats har utvecklingen för svenska aktier inte varit lika positiv, mätt i relativa termer. I absoluta tal har avkastningen varit -3 procent per år sedan 2007. Generellt sett tror vi det är svårare att få överavkastning på en etisk förvaltning på små marknader som exempelvis den svenska. Urvalet av aktier är begränsat, vilket gör att det inte finns så många alternativ att välja mellan när enskilda aktier inte är möjliga att investera i på grund av vår etiska bedömning. Denna aspekt förklarar dock endast till viss del det relativt svaga resultatet för vår svenska förvaltning.

För att balansera avkastningskrav med de risker som finns, framförallt på aktiemarknaderna, har Svenska kyrkan en balanserad portfölj. Sedan januari 2012 innebär den strategiska och långsiktiga fördelningen att 50 procent utgörs av aktier, 40 procent räntebärande värdepapper och 10 procent så kallade alternativa placeringar. Det är allmänt känt att det beslut som har enskilt störst påverkan på det långsiktiga resultatet i en förvaltning är allokeringen mellan de olika tillgångsslagen. Val av förvaltare och enskilda aktier är sekundärt.

FAKTA OM VÅR KAPITALFÖRVALTNING UNDER 2011

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2011 till 4 521 miljoner kronor, (5 053 miljoner kronor per 31 dec 2010).

Det förvaltade kapitalet var 532 miljoner kronor lägre än vid förra årsskiftet. Mer än hälften av minskningen, över 270 miljoner, berodde på utbetalningar till församlingar och stift samt en engångsutbetalning till Kyrkans pensionskassa, samtliga beslutade av kyrkomötet.

Resultatet för helåret 2011 uppgick till -256,0 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på -5,1 %, (föregående år 8,6 %).

Ränteförvaltningen hade ett positivt resultat med totalt 156 miljoner kronor medan aktieförvaltningen sammanlagt bidrog negativt med -414 miljoner kronor under perioden.

Portföljens avkastning per tillgångsslag

Belopp i mnkr	Resultat 2011	Avkastning	Indexutveckling	Jämförelseindex
Svenska aktier	- 278	-20,7%	-13,5%	SIX RX
Globala aktier	-108	-8,6%	-5,7%	DJSI
Emerging markets	-28	-13,1%	-16,5%	MSCI EM
Svenska räntor	147	8,4%	8,4%	OMRX Bond
Globala räntor	8	3,5%	2,7%	Merrill Lynch EMU
Alternativa placeringar (sedan nov 2011)	1	1,0%	0,1%	3 mån SSVX
Totalt i förvaltning	-256	-5,1%	-2,8%	

Portföljens fördelning per förvaltning och tillgångslag

Alla belopp i mnkr	Marknadsvärde 2011	Andel 2011	Marknadsvärde 2010	Andel 2010	Normalportfölj
DNB, diskrt mandat	288	6%	740	15%	
SEB Ethos aktiefond	341	8%	669	13%	
Nordea Swedish Stars	201	4%	0	0%	
Mandat under avveckling	4	0%	19	0%	
Svenska aktier	833	18%	1 427	28%	25%
SAM Ethos global	445	10%	535	11%	
Generation IM Global Equity Fund	518	12%	553	11%	
DNB Miljöinvest	76	2%	54	1%	
Under året avslutade mandat	0	0%	346	7%	
Globala aktier	1 039	23%	1 488	30%	30%
First State Global Emerging Markets Sustainability Fund	252	6%	197	4%	
Generation IM Asia Fund	93	2%	0	0%	
Emerging Markets	345	8%	197	4%	5%
Total aktieportfölj	2 216	49%	3 112	62%	60%
Alfred Berg, diskrt mandat	680	15%	628	12%	
Nordea, diskrt mandat	645	14%	592	12%	
SEB Ethos räntefond	708	16%	510	10%	
Svenska räntor	2 033	45%	1 730	34%	35%
Under året avslutade mandat	0	0%	212	4%	
Globala räntor	0	0%	212	4%	5%
Total ränteportfölj	2 033	45%	1 942	38%	40%
Excalibur	101	2%	0	0%	
Alternativa placeringar	101	2%	0	0%	
Likvida medel	171	4%	0	0%	
Total portfölj	4 521	100%	5 053	100%	100%

BOLAGSDIALOGER UNDER ÅRET

Under 2011 trappades arbetet med bolagsdialoger upp. En rad bolag träffade vi tillsammans med våra förvaltare eller andra investerare för att diskutera företagens strategier och fokus. Det är svårt, om inte omöjligt, att särskilja effekterna av vårt arbete med bolagsdialoger från andra aktörers påverkan. Ofta finns det flera orsaker till att företagen satsar mer och förbättrar sitt hållbarhetsarbete. I tabellen längst ner ger vi några exempel på bolag som vi har träffat under 2011 och hur vi bedömer deras utveckling.

ATT SÄLJA ELLER STANNA KVAR SOM ÄGARE – VILKET ÄR BÄST?

Som vi ser det beror det helt på bolaget och situationen. Det kan ibland framstå som mer handlingskraftigt att sälja av men vi ser det som den sista utvägen. Vi märker att våra och andra investerares dialoger med företag ofta får effekt. Samtidigt bör en dialog ha en bortre gräns för att inte vara uddlös. Denna gräns beror på fallets karaktär och företagets respons. Beslut om att sälja ett innehav fattas av vårt kapitalförvaltningsråd och baseras alltid på en helhetsbedömning.

NÅGRA EXEMPEL PÅ BOLAG VI SÅLDE AV UNDER 2011:

Securitas: Under 2011 beslutade vi att tills vidare inte investera i Securitas. Bolaget hade under en längre tid fått låga betyg i screeningen. Vår bedömning var att Securitas saknade tydliga strukturer och system för att hantera och följa upp sin påverkan. Läget kommer följas upp under 2012, eftersom företaget bland annat planerar att uppdatera sin uppförandekod, utbilda anställda i koden samt regelbundet kontrollera hur bland annat miljöaspekter och socialt ansvar hanteras ute i organisationens enheter. Enligt det globala facket UNI har framsteg gjorts vad gäller anställdas rättigheter i Indien.

Repsol: Företaget har annonserat en fyndighet av oljeskiffer i Argentina. Utvinningen kommer att ske med hjälp av den kontroversiella metoden *hydraulic fracturing* som innefattar stora mängder vatten och kemikalier. Likaså projekterar bolaget för djuphavsborrning i Brasilien, vilket även det innebär stora risker. Företaget får annars höga hållbarhetsbetyg i jämförelse med andra bolag inom samma bransch.

Teck Resources: Företaget började rapportera inkomster från andelar i oljesandsprojekt i Alberta i västra Kanada, vilket gjorde att de bröt mot våra restriktioner om fossila bränslen. Sedan en tid har detta gruvbolag haft vilande och begränsade intressen i oljesand, men det har alltså ändrats. Nu har de långtgående planer på att utvinna oljesand, även om de stora intäkterna ligger tio år framåt i tiden.

Exempel på bolagsdialoger under året

Företag	Tema	Utveckling
TeliaSonera	Yttrandefrihet och rätten till integritet i bl.a. Centralasien	Följs upp 2012
Vodafone	Yttrandefrihet och rätten till integritet, leverantörsled och e-avfall	Framsteg
Ericsson	Yttrandefrihet och rätten till integritet i kontroversiella regimer	Följs upp 2012
HP	Försäljning av övervakningssystem	HP har avyttrat verksamheten
Pfizer	Leverantörsled, miljö, rätten till vatten	Följs upp 2012
Astra Zeneca	Leverantörsled, miljö, rätten till vatten	Framsteg
Atlas Copco	Konflikt, korruption, mänskliga rättigheter	Framsteg
Volvo	Konflikt, korruption, mänskliga rättigheter	Framsteg
ABB	Konflikt, korruption, mänskliga rättigheter	Framsteg
ÅF	Konflikt, korruption, mänskliga rättigheter	Framsteg
Securitas	Helheten	Följs upp 2012
Kapp-Ahl	Helheten	Framsteg

TRE FRÅGOR TILL LARS HASSEL

Lars Hassel är professor på Handels-
högskolan vid Umeå Universitet och
programchef för Mistra-programmet
Sustainable Investment Research
Platform (SIRP).

Är det lönsamt att investera med hållbarhetshänsyn – vad säger forskningen?

En investerare med en ansvarstagande
värdegrund och ett mera långsiktigt
hållbarhetsperspektiv förbättrar inte
bara sitt anseende som investerare
utan hanterar också bättre sina risker
när det gäller miljö, mänskliga rättig-
heter och ägarstyrning. Då man integrerar dessa faktorer kan man få bättre
avkastning till lägre risk.

Tyder forskningen på att någon metod är mer framgångsrik än andra?

En aktiv förvaltning med positivt urval har den bästa förutsättningen att ge
bättre avkastning. Denna strategi är också viktig då den gör marknaden
mera aktiv på så sätt att den driver och sporrar företagen i riktning mot
ökad hållbarhet.

Investerare som använder negativ screening har inte bara ett finansiellt
mål utan också en annan värdegrund. Forskningen visar dock att branscher
som vissa investerare betraktar som oetiska och därför vill utesluta (eng. *sin
stocks*) har gett bättre avkastning än jämförelseindex. Strikt uteslutning av
oetiska branscher leder således till en kostnad för investerare.

Vad ser du för begränsningar i dagens forskning?

Många investerare säger att de också påverkar bolag på andra sätt, till
exempel genom att föra dialog med bolag eller rösta på stämmor. Tyvärr så
saknas bredare studier om hur effektiv denna strategi är. Vad leder den till
finansiellt och hur förändras bolagen? En annan begränsning är att forskningen
hittills baserats på publik information och vi har svårt att komma åt övrig
information som investerare använder vid investeringsbeslut. Jag hoppas
att vi i framtiden bättre kommer kunna utvärdera faktiska investeringsbeslut,
hur de togs och vad de leder till.

TEMAN VI ARBETAT MED UNDER 2011

KONFLIKT, FÖRTRYCK OCH KORRUPTION

Antalet väpnade konflikter har minskat påtagligt sedan
1990-talet men trenden överskuggas ofta av brutaliteten i vissa
pågående konflikter. Enligt den USA-baserade organisationen
Freedom House lever 1,6 miljarder människor fortfarande un-
der extremt förtryck och utsätts för ständiga människorätts-
brott i världens mest ofria stater. I än fler länder bromsas
utvecklingen och förverkligandet av mänskliga rättigheter på
grund av korruption.

Under 2011 har Svenska kyrkans kapitalförvaltning belyst
företagens roll i områden som präglas av konflikt, förtryck och
korruption. Ofta är affärsmöjligheterna stora i dessa länder,
och bolag kan till exempel bidra till fredsfrämjande insatser
och motverka korruption i länderna. Att bedriva verksamhet i
svåra länder ställer dock också krav på genomtänkta hållbar-
hetsstrategier så att bolagen inte i stället medverkar till förtryck
och korruption.

Under 2011 samverkade Svenska kyrkan med SEB i ett pilot-
projekt på detta tema. Tillsammans med Volvo, ABB, ÅF och
Atlas Copco diskuterades proaktiva strategier och hur företag
kan ha en positiv roll även på svåra marknader. Fokus låg
bland annat på risker och möjligheter kopplade till bolagens
kundrelationer. Samtliga fyra bolag tar i dag ett större grepp
om denna fråga genom att utveckla riskbedömningsverktyg
och styrning för kundrelationer. Detta ligger i linje med nya
riktlinjer för ansvarsfullt företagande som antogs under 2011.³
Slutsatserna kanaliseras vidare till ett investeringsprojekt på
samma tema som initierats av FN:s PRI och Global Compact.⁴

Läs mer om projektet:

www.unglobalcompact.org/news/80-11-11-2010

³ I juni 2011 antogs FN:s människorättsråd vägledande principer för företag och mänskliga
rättigheter. De anger att ansvaret att respektera mänskliga rättigheter gäller hela värdekedjan,
inte bara om företaget orsakat eller bidragit till en kränkning, utan också om det finns en direkt
koppling till företagets produkter eller tjänster, till exempel i kundled (paragraf 13 & 19). OECD:s
nya riktlinjer för multinationella företag intar en liknande position även för andra hållbarhetsfrågor
som miljöeffekter och korruption.

⁴ Global Compact är ett FN-initiativ som uppmuntrar företag att anta hållbara och ansvarsfulla policyer
och verkställa dem. Läs mer på <http://www.unglobalcompact.org/>.

Under 2011 uttryckte vi, tillsammans med många andra investerare, vårt stöd för FN:s nya ramverk och vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (*Protect, Respect & Remedy*). Dessa förtydligar företagens ansvar för att respektera mänskliga rättigheter. Ansvaret gäller oavsett var i världen man verkar och är oberoende av staters vilja eller förmåga att ta sitt ansvar. För att sprida kunskap om de nya principerna och vad de innebär i olika konkreta situationer anordnade vi tillsammans med Sveriges forum för hållbara investeringar (Swesif) och Utrikesdepartementet ett seminarium på temat i oktober 2011. Under 2012 kommer vi fortsätta att använda principerna i våra bedömningar av företag.

Läs mer om FN:s ramverk och de vägledande principerna:
www.business-humanrights.org/SpecialRepPortal/Home

YTTRANDEFRIHET OCH RÄTTEN TILL INTEGRITET

Internet- och telekombolagens produkter och tjänster bidrar till att förverkliga mänskliga rättigheter och främja demokrati runt om i världen, men ibland utnyttjas de för motsatt syfte. Under 2011 uppmärksammade Svenska kyrkan detta problem i en rad dialoger med bolag vi har innehav i. Vi valde att bli medlem i *The Global Network Initiative* (GNI) som samlar företag, investerare, organisationer och forskare för att finna konstruktiva och realistiska lösningar.

Mot slutet av året såg vi att GNI:s första företagsmedlemmar (Google, Microsoft och Yahoo!) börjat sätta upp policyer och processer för att leva upp till GNI:s rekommendationer. Resultatet av detta har utvärderats av extern part och kommer att publiceras under 2012. GNI har också inlett dialoger med nätverks- och telekombolag för att undersöka möjligheterna för medlemskap i initiativet. Dialogen kommer att fortsätta under 2012.

Läs mer om The Global Network Initiative:
www.globalnetworkinitiative.org

KLIMAT & VATTEN

Klimatförändringarna skapar långsiktiga hot för såväl världsökonomi som enskilda företag. 2030 uppskattas efterfrågan på vatten överstiga tillgångarna med hela 40 procent.⁵ Enligt denna prognos skulle hälften av världens befolkning komma att leva i områden som lider brist på vatten. Såväl klimat- som vattensituationen kommer givetvis att påverka många företag negativt. De som agerar i tid och bidrar med lösningar på problemen kan däremot vinna konkurrensfördelar.

Svenska kyrkan arbetar på olika plan i klimatfrågan. Den nationella nivån lyfter ofta frågan i dialoger med bolag som vi investerar i. Utöver detta arbete samverkar enheten proaktivt med andra investerare inom ramen för *The Carbon Disclosure Project* (CDP) och *The Institutional Investor Group on Climate Change* (IIGCC). Under 2011 deltog vi i CDP:s försök att få ett hundratal företag som verkar i energintensiva branscher att rapportera relevant information om hur de hanterar sin klimatpåverkan. Inför FN:s klimattmöte i Durban uppmanade IIGCC politiker att fatta tydliga, trovärdiga och långsiktiga politiska beslut som på ett effektivt sätt bromsar in den globala uppvärmningen.

Läs uppropet på IIGCC:s webbplats: www.iigcc.org

Tillsammans med cirka 350 investerare stödjer Svenska kyrkan även CDP:s vatteninitiativ som fokuserar på stora, börsnoterade företag som förbrukar stora mängder vatten eller riskerar att påverkas extra mycket av den globala vattenbristen.

⁵ 2030 Water Resources Group, 2009, *Chartering Our Water Future – Economic frameworks to inform decision making*.

HÅLLBARA LEVERANTÖRSKEDJOR

Alltmer produktion läggs ut på tredje part i lågkostnadsländer där miljö- och arbetsrättslig lagstiftning, liksom kontrollen av lagarna, många gånger brister. Detta skapar ett behov av att leverantörsledet inkluderas i företagens hållbarhetsstrategier. I våra dialoger med bolag verkar vi för detta. Under 2011 har vi bland annat förespråkat mer omfattande strategier och att mål för CO₂-utsläpp och vattenanvändning sätts för hela kedjan, inte bara den egna verksamheten. Olika bolag har kommit olika långt i detta arbete. Vi välkomnar exempelvis Vodafones och Astra Zenecas livscykelanalyser och målsättningar för leverantörers miljöpåverkan. Adidas och Puma, två bolag som finns i vår fond Ethos Global, beslutade under 2011 att eliminera utsläppen av farliga kemikalier i sina leverantörskedjor före 2020.⁶ H&M, som återfinns i de Sverigefonder som vi investerar i, valde under hösten 2011 att ansluta sig till initiativet.

Branscher som under 2011 berörts av dessa dialoger var läkemedel, klädindustri, informationsteknik och verkstadsindustri.

ÖKAD ÖPPENHET

Att företag offentliggör information om sitt hållbarhetsarbete, såväl risker som möjligheter, är en förutsättning för att vi och våra förvaltare ska kunna investera i enlighet med finanspolicyns krav. Vi arbetar på olika sätt för ökad öppenhet och rapportering. I bolagsdialoger ger vi bolagen feedback på deras rapportering. Vi verkar också för publicering av data genom initiativen *Hållbart värdeskapande* och *The Carbon Disclosure Project*.

PRISET FÖR FÖRETAGENS MILJÖPÅVERKAN

2010 visade en FN-rapport att världens 3 000 största företag orsakar skador på miljön som motsvarar en kostnad på 2 200 miljarder US-dollar per år.⁷ Sportklädesföretaget Pumas beräkningar visar att 94 procent av bolagets miljöpåverkan sker ute hos leverantörerna, särskilt i produktionen av råmaterial som läder, bomull, gummi och plast. 2010 beslöt företaget att omvandla detta till siffror. Prislappen uppskattades till cirka 1,3 miljarder kronor.⁸

Puma är det första företaget i världen som gjort denna typ av beräkning och redovisat den offentligt. Företaget sätter fingret på vikten av att företag arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor i leverantörsledet, men också att andra aktörer agerar, inte minst världens regeringar, så att naturens tjänster och miljöförstöring inte fortsätter att vara gratis, vilket ofta är fallet. Puma argumenterar för att denna typ av kostnader integreras i företagets bokföring för att bromsa utarmningen av de viktiga ekosystemtjänsterna som också företagen är beroende av för att driva sin produktion.

---

⁶ <http://about.puma.com/sustainability>

⁷ UNEP Finance Initiative & PRI, 2010, Universal Ownership – Why environmental externalities matter to institutional investors.

⁸ Puma, Puma's Environmental Profit & Loss Account for the year ended 31 December 2010.

Planer för 2012

Generellt ser vi i dag en positiv trend vad gäller företags vilja att arbeta med hållbarhetsfrågor. Många storföretag söker i dag aktivt efter lösningar och fungerande metoder, vilket gör individuella dialoger och diskussioner med många olika intressenter allt viktigare som metod för att driva utvecklingen framåt. Mindre bolag har ofta inte kommit lika långt, men kan å andra sidan ibland agera snabbt då de har mindre komplexa organisationer. Undersökningar som initiativet *Hållbart värdeskapande* genomfört i Sverige visar på behovet av kunskapsutbyte.

För det mesta är det inte vilja som saknas inom organisationerna, utan svårigheter att hantera marknadens krav på kortsiktig avkastning och långsiktig hållbarhet. Därför anser vi att investerare har en synnerligen viktig roll att spela för att bidra till, i stället för att stjälpa, bolagens försök till ökad långsiktighet. Det kräver dock att kapitalägare som vi själva och kapitalförvaltare vågar tänka om och testa nya metoder och modeller för sina investeringsbeslut.

Som nämndes i inledningen ökar intresset för ansvarsfulla investeringar både i Sverige och internationellt. Dessa inves-

teringar är dock fortfarande i minoritet, trots att behoven av dem är stora. Under 2012 kommer vi att fortsätta verka genom de initiativ som arbetar för att ändra på detta. Vi söker nya samverkansformer med andra aktörer i Sverige och utomlands, och kommer ge stöd till församlingar och stift som vid årsskiftet 2011/2012 antog vår finanspolicy eller vill arbeta på ett liknande sätt. Vi kommer också fördjupa vårt samarbete med Kyrkans pensionskassa som i dag förvaltar ett kapital på cirka tio miljarder kronor.

I dialogarbetet ser vi ett behov av att träffa utländska bolag, inte minst på tillväxtmarknaderna där mycket av dagens produktion sker. Vi planerar att sätta tydligare fokus på bolag som både är beroende av och påverkar den biologiska mångfalden och naturens ekosystemtjänster. En sådan bransch är läkemedelsindustrin.

Vi välkomnar frågor, tips och synpunkter om vårt arbete. Hör gärna av dig!

Anders Thorendal, finanschef
anders.thorendal@svenskakyrkan.se, 018-16 95 88

Gunnela Hahn, ansvarig för hållbara investeringar
gunnela.hahn@svenskakyrkan.se, 018-16 94 21

Sara Nordbrand, ansvarig för bolagsdialog
sara.nordbrand@svenskakyrkan.se, 018-16 94 71

Kapitalförvaltningsrådet

Svenska kyrkans kapitalförvaltningsråd ansvarar genom delegation från kyrkostyrelsen för kapitalförvaltningen på nationell nivå, i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser. Kapitalförvaltningsrådet arbetar fortlöpande med att utveckla förvaltning och finanspolicy i enlighet med Svenska kyrkans grundläggande värderingar. Rådet bildades 2007 och ersatte då Kyrkofondens styrelse vad gäller den nationella nivåns kapitalförvaltning.

KAPITALFÖRVALTNINGSRÅDETS ARBETSUPPGIFTER I URVAL:

- att initiera och föreslå förändringar i finanspolicyn,
- att följa upp efterlevnad av finanspolicyn,
- att besluta om normalportföljen, d.v.s. fördelningen mellan godkända tillgångsslag,
- att besluta om jämförelseindex (benchmark) för respektive tillgångsslag,
- att besluta om val av förvaltare,
- att besluta i frågor om ägarstyrning,
- att regelbundet återrapportera till kyrkostyrelsen avseende finansiell utveckling och etiska frågor rörande kapitalförvaltningen.

Kapitalförvaltningsrådet har för närvarande fem ledamöter varav tre är förtroendevalda ur kyrkostyrelsen och två är externa experter. Av de förtroendevalda utses en till ordförande. De externa experternas roll är främst att tillföra kompetens och erfarenhet inom kapitalförvaltningsområdet. Samtliga ledamöter är utsedda av kyrkostyrelsen.

KAPITALFÖRVALTNINGSRÅDETS LEDAMÖTER

Bertil Persson

ORDFÖRANDE, ERSÄTTARE
I KYRKOSTYRELSEN

Född 1940. Invald i rådet 2007.

TIDIGARE UPPDRAG: Riksbanksdirektör samt rådgivare i IMF. Mellan 1999 och 2006 ordförande i Kyrkofondens styrelse.

Åsa Ohlström

EXTERN EXPERT

Född 1955. Invald i rådet 2007.

ANDRA UPPDRAG:
Egen företagare.

TIDIGARE UPPDRAG:
Ekonomi- och finanschef på Riksbyggen.

Hans Wallmark

LEDAMOT I KYRKOSTYRELSEN

Född 1965. Invald i rådet 2007.

NUVARANDE ARBETE: Riksdagsledamot och ledamot i moderaternas partistyrelse.

TIDIGARE UPPDRAG: Kommunalråd i Ängelholm, politisk redaktör på bl. a. Nordvästra Skånes Tidningar.

Kajsa Lindståhl

EXTERN EXPERT

Född 1943. Invald i rådet 2007.

ANDRA UPPDRAG: Ordförande i Vectura Consulting AB och Södersjukhuset AB. Ledamot i Fjärde AP-fonden, PRI Pensionsgaranti, Thulestiftelsen (Skandiakoncernen) och Institutet för finansforskning (SIFR). Även ledamot i placeringsrådet för Kyrkans pensionskassa.

TIDIGARE ANSTÄLLNINGAR & UPPDRAG (URVAL):
VD för Banco Fonder, styrelseordförande för Banco Fonder samt ordförande i Amnesty Business Group.

Birgitta Halvarsson

LEDAMOT I KYRKOSTYRELSEN

Född 1957. Invald i rådet 2007.

NUVARANDE ARBETE: Kyrkoherde.

TIDIGARE UPPDRAG: Diverse styrelseuppdrag i bolag och offentliga instanser, kommunalråd i Torsby kommun.

Innehåll och produktion: Svenska kyrkan i samarbete
med Ineko samt Hallvarsson & Halvarsson
Foto: Getty Images Editorial (sid. 1, sid. 8, sid. 14), Istockphoto (sid. 20)
Tryck: Ineko Stockholm

MILJÖMÄRKT Trycksak 341142

